

EDIČNÍ NÁVRH

JULIUS ZEYER – VYŠEHRAD, TROJE PAMĚTI VÍTA CHORÁZE

Z rozsáhlého díla Julia Zeyera vyšel v České knižnici zatím román Jan Maria Plojhar. Ten reprezentativně zastupuje autorovu prózu. Z neméně důležité veršované epiky navrhuji dvě díla z počátku a konce Zeyerovy tvorby. Zatímco Vyšehrad evokuje naši prehistorickou minulost a je spíše epikou výpravnou, historizující či mytickou, parnasistního typu, Troje paměti Víta Choráze psané na sklonku Zeyerova života jsou lyricko-epickou konfesí. Je to dílo menšího rozsahu.

Vyšehradem chtěl Zeyer vytvořit velký národní mýtus (tím rozšířil a doplnil jednotlivé pověsti a propojil je v cyklus pěti epických básní: Libuše, Zelený vítěz, Vlasta, Ctirad, Lumír). Zároveň počátek našich dějin povýšil do souvislostí kosmických, do souvislostí stvoření světa, inspirován spíše živlem pohanským a mýty římskými a keltskými.

Troje paměti Víta Choráze jsou méně známým dílem (z jistého ústraní je vyvázalo vydání v ČS, které bude i východiskem pro naši edici; editor Alexandr Stich), které Zeyer po několika rozbězích dokončil až krátce před svou smrtí v roce 1899 a v němž se soustředil na konflikt mezi láskou k ženě a k Bohu, čímž se zařadil do novokřesťanského proudu přelomu 19. a 20. století.

Spojením těchto dvou děl se dostane do konfrontace Zeyerova hrdinská epika z přelomu sedmdesátých a osmdesátých let s intimní lyricko-epickou básní ze sklonku let devadesátých.

Julius Zeyer – Vyšehrad

Ediční zpracování: Tereza Riedlbauchová

Komentář: Tereza Riedlbauchová

Julius Zeyer – Troje paměti Víta Choráze

Ediční zpracování: podle poznámek z chystaného vydání Alexandra Sticha

PhDr. Zdeňka Nováková

Komentář: bude se na něm podílet Prof. Jaroslava Janáčková

Termín odevzdání edice: srpen 2004

Rozsah: cca 380 str. (cca 230 str. – Vyšehrad, cca 50 str. – Troje paměti Víta Choráze, cca 100 str. – 2 komentáře a ediční poznámka)

Předchozí edice a naše vydání:

Vyšehrad vyšel za Zeyerova života třikrát (1880, 1886, 1899; časopisecky pouze Ctirad – Lumír 1879; v PNP nalezen pouze krasopis, jiné verze textu ani rukopis se nepodařilo objevit), mezi vydáními nejsou zásadní rozdíly. Za výchozí text jsem zvolila vydání druhé, jelikož do třetího vydání Zeyer pravděpodobně nezasahoval. Druhé vydání považuji rovněž za umělecky nejzralejší. Předchozí editoři volili vydání třetí, avšak tam, kde se text odlišoval od druhého vydání, se uchýlovali k vydání druhému. Při podrobné analýze jejich edic tak dojdeme k závěru, že mají blíž k vydání druhému. Uvádění třetího vydání jako výchozího tak zůstává spíše jistou formalitou, která nechce vybočovat z tradice vydání poslední ruky. Z tohoto důvodu bych ráda uvedla, že vycházím z druhého vydání, aniž bych se tím odchýlila od podoby textu prezentované předchozími editory.

Důležité edice Vyšehradu po Zeyerově smrti byly:

v r. 1906 v prvních souborných spisech sestavených Janem Voborníkem

v r. 1940 ilustrovaná Artušem Scheinerem

v r. 1947 společně s Čechovým příchodem pod názvem Česká eposeja (ediční příprava J. Š. Kvapil)

v r. 1988 v Epických zpěvech (ediční příprava Alexandr Stich, výbor sestavila a doslov napsala Jaroslava Janáčková), kde však Vyšehrad zastupují pouze básně Libuše a Lumír

Troje paměti Víta Choráze jsou edičně podstatně náročnějším textem. Jednak vyšly za Zeyerova života pouze časopisecky v Lumíru (v číslech 1 - 9 v r. 1899), redigovaném Václavem Hladíkem, a také existují dvě rukopisné verze (uloženy v PNP). První rukopisná verze z roku 1892 se značně liší od druhé z roku 1898, kterou Zeyer odevzdal k publikaci do časopisu Lumír. Alexandr Stich (propracovaná ediční poznámka k vydání Trojích pamětí Víta Choráze v Epických zpěvech v roce 1988) navrhuje vycházet při edici z druhé rukopisné verze s přihlédnutím k první rukopisné verzi. Je to zajímavé ediční řešení, protože editoři dosud vycházeli z časopiseckého vydání.

Knižně Troje paměti Víta Choráze vyšly až v roce 1905 v sebraných spisech sestavených Janem Voborníkem ve svazku Ossianův návrat a jiné básně společně s Ossianovým návratem a Písní o hoři dobrého juna Romana Vasiliče. Z dalších edic jmenujme ještě pokus o kritické vydání od J. Š. Kvapila v 1. svazku Souboru z díla Julia Zeyera, Lyrika a drobná epika z roku 1941, a již zmíněné Epické zpěvy z roku 1988 (ediční příprava Alexandr Stich, výbor sestavila a doslov napsala Jaroslava Janáčková).